

Reactie VO-raad Internetconsultatie Wet gelijke kans op doorstroom havo-vwo

Vooraf

De VO-raad hecht aan een soepele doorstroom binnen het voortgezet onderwijs en voert al enkele jaren een agenda gericht op talentontwikkeling en maatwerk in het voortgezet onderwijs voor alle leerlingen.

Het onderhavige wetsvoorstel biedt leerlingen en ouders op korte termijn meer transparantie in de doorstroomeisen van vmbo naar het havo en leerlingen meer garantie op instroom in het havo indien ze aan de nader te omschrijven eis – bijvoorbeeld een extra avo-vak - voldoen. Wij betwijfelen echter of de gekozen route van een extra avo-vak ook daadwerkelijk zal leiden tot meer studiesucces voor een grotere groep leerlingen en zouden het betreuren als veel leerlingen alsnog teleurgesteld en zonder diploma het havo verlaten. De verschillen in studiesucces op het havo tussen leerlingen met en zonder extra vak zijn niet zo groot, blijkt uit de cijfers van DUO.

Het wetsvoorstel als zodanig biedt in onze optiek daarmee nog geen afdoende oplossing voor de programmatische kloof die leerlingen - die na afronding van het vmbo gl/tl programma ervoor kiezen om naar het havo door te stromen - moeten overbruggen. Deze kloof betreft zowel de verschillen in omvang van het onderwijsprogramma als de aard en diepgang van het onderwijsprogramma van beide schoolsoorten.

In de optiek van de VO-raad is daarvoor nog meer nodig **om vmbo-gediplomeerden** in de toekomst uitzicht te bieden op een succesvolle afronding van het havo:

- Een goede en structurele **programmatische aansluiting** tussen de curricula van vmbo gl/tl en havo. Dit is wat ons betreft een belangrijk aandachtspunt in de herziening van het curriculum die thans – onder de noemer curriculum.nu - plaatsvindt.
- Een **beleidsrijke samenvoeging van vmbo gl en tl** tot één nieuwe leerweg die leerlingen een goede oriëntatie en voorbereiding biedt op zowel het havo als het mbo (zoals beoogd in ‘Sterk Beroepsonderwijs’).
- Een **verdergaande flexibilisering van zowel het onderwijs als de examinering** in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs; een flexibilisering die maatwerk stimuleert en meer ruimte biedt voor diepgaand leren.

In onze optiek is het volgende nodig voor scholen om dit wetsvoorstel goed uit te kunnen voeren:

1. Het **aanpassen van het onderwijsresultatenmodel** danwel het buiten werking stellen van de berekening van de onderwijsresultaten voor de leerlingen die met een vmbo-diploma doorstromen naar het havo, waardoor het verruimen van de toegankelijkheid geen risico's met zich meebrengt voor de onderwijsresultaten - en daarmee de kwaliteit - van de school.

Met de invoering van een doorstroomrecht vmbo-havo wordt de autonomie van de scholen ten aanzien van hun toelatingsbeleid ingeperkt. Wij vinden het van belang dat scholen straks niet

afgerekend worden op minder goede scores wat betreft bovenbouwsucces (door uitval en zittenblijven) en examencijfers (door lagere cijfers voor het CE). De in de memorie van toelichting genoemde rendementscijfers van 2017 (bron: DUO) laten zien dat de verschillen in slaagpercentages na 2 jaar tussen leerlingen met en zonder extra vak niet groot zijn (vmbo-tl met extra vak: 67,7%; vmbo-tl zonder extra vak: 60,2%; vmbo-gl met extra vak: 64%; vmbo-gl zonder extra vak: 65%). Over de gehele linie zijn de slagingspercentages van vmbo-gediplomeerden lager dan de slagingspercentages van reguliere havisten.

U geeft in het memorie van toelichting aan dat scholen niet de dupe mogen worden van het bieden van kansen. Wanneer een school veel doorstromers in de leerling populatie heeft, zal de inspectie vooral het gesprek aangaan over de manier waarop de school deze leerlingen ondersteunt. Als een school kan aantonen dat deze leerlingen ondanks alle inspanningen toch uitvallen of laag presteren, zal de inspectie bij het beoordelen van de opbrengsten hier rekening mee houden. Dit vinden wij niet concreet genoeg en dit geeft scholen onvoldoende waarborgen dat rekening wordt gehouden met hun inspanningen. Wij willen duidelijke afspraken met u maken over de wijze waarop deze leerlingen buiten de berekening van de onderwijsresultaten worden gehouden danwel de wijze waarop het model wordt aangepast.

2. Een **oplossing voor de financiële consequenties** voor de vmbo-scholen die als gevolg van deze wetwijziging vanaf leerjaar 3 hun leerlingen een extra avo-vak gaan aanbieden. Naar verwachting zal een grote groep derdejaarsleerlingen deze havo-route niet bij voorbaat willen uitsluiten en een extra vak gaan volgen. Dit vraagt extra personele inzet van docenten. Een bijkomende factor is dat - als gevolg van de beoogde samenvoeging van de gl en tl tot één nieuwe leerweg – de scholen alle leerlingen ook nog een praktijkgerichte component zullen gaan bieden. Scholen mogen in de praktijk geen financiële nadelen ondervinden van de invoering van een doorstroomrecht.

In het memorie van toelichting wordt gesteld dat de kosten voor havo-scholen juist dalen, door het vervallen van de kosten voor het opstellen van toelatingscriteria en de kosten voor de toetsing op de toelaatbaarheid. Per saldo zou dit een voordeel van €800.000 opleveren. Daarbij wordt geen rekening gehouden met de kosten die vmbo- en havo-scholen zullen maken voor intakegesprekken in het kader van de warme overdracht. In onze ogen is het berekende financiële voordeel van €800.000 dan ook te optimistisch ingeschat.